

Eldrebolegen tar tannlegene

Fremtidig tannlegedekning i Norge har gjennom mange år vært et sentralt diskusjonstema innenfor de odontologiske fagmiljøer, NTF og blant politikerne.

For å diskutere fremtidig tannlegedekning kan det være nyttig å se hvordan utviklingen har vært fra 1985 til 2000, både hva gjelder tannleger og befolkningsutviklingen generelt (Tabell 1-3).

I løpet av disse 15 årene har det vært en økning i antall privatpraktiserende tannleger på ca. 25 % og en nedgang i offentlige ansatte på ca. 15 %. Kvinneandelen har i samme tidsrom økt fra 27 % til 36 %. Antall spesialister økte i samme periode fra 260 til 402 (ca. 5 %). I tillegg var det i 2000 362 tannleger med spesialkompetanse/spesialutdanning, herav 257 med opplæring i bruk av lystgass.

Tabell 1. Yrkesaktive tannleger (Kilde NTF)

Tid	Antall	Kvinner	Menn
1985	3 993	1 083	2 910
2000	3 994	1 430	2 564

Tabell 2. Yrkesaktive tannleger – arbeidsforhold (Kilde NTF)

	offentlig	privat
1985	1 665 (41 %)	1 977 (49 %)
2000	1 410 (35 %)	2 517 (65 %)

Tabell 3. Prognoser for befolkningsutvikling (Kilde: Statistisk sentralbyrå)

Tid	Region	3–5 år	6–20 år	21+ år
1985	Hele landet	154 413	931 358	2 909 743
2000	Hele landet	184 589	850 939	3 264 019
2010	Hele landet	170 622	921 406	3 435 554

Tilgang på nye tannleger. I 1985 var det 74 nyutdannede tannleger, i 2000 var 115. (En økning på 55 %.)

Befolkningsutvikling. Tabell 3 viser Statistisk sentralbyrås prognoser over folkemengde etter alder per 1.1.85 til 1.1.2000 og videre til 2010.

Behandlingsbehovet for disse grupper har jeg ingen forutsetninger for å bedømme, så sant karies ikke blir en «historisk sykdom», men dersom behandlingsbehovet ikke endres vesentlig fra i dag vil disse pasientene ikke få dekket sine primære behandlingsbehov av mangel på tannleger.

Tar vi de nevnte prognoser som utgangspunkt, og legger til grunn at ca. 40 % av de yrkesaktive tannlegene går ut i pensjon ved 67 år i løpet av 10–12 år, vil dette utgjøre ca. 1 600 færre tannleger i samme periode. Med et utdanningsvolum som i dag, på mellom 80–100 tannleger per år, vil dette utgjøre mellom 800 til 1000 nye tannleger. Med andre ord vil mellom 800–600 færre tannlegeårsverk være tilgjengelig frem til 2010–2012. Hvordan vil en slik utvikling påvirke den offentlige og private tannlegedekningen?

Offentlig tannlegedekning

I dag mangler Den offentlige tannhelsetjenesten ca. 175 stillinger. Mangelen er størst i de nordligste fylkene, men også de øvrige fylker har problemer med å rekruttere nye tannleger. Selv Oslo, som i følge Per Kristian Sundnes «har vært

forskånet for de tilsynelatende uoversiktlige problemene med rekruttering og stabilitet som andre fylker sliter med, har vi helt klart merket endringer i arbeidsmarkedet her også».

I dag utlyses det i det offentlige antakelig 4–5 ganger flere ledige stillinger enn det antall tannleger som utdannes, ikke bare på grunn av mangel på tannleger, men også på grunn av høy turnover av tannleger. Tromsø by hadde f.eks. en turnover på 65 % i fjor. I tillegg vil det offentlige bli hardt rammet, fordi store kull nærmer seg pensjonsalderen allerede om 3–4 år. Situasjonen blir heller ikke bedre når trenden nå er at de nyutdannede tannleger velger privat praksis fremfor offentlig stilling.

Privat praksis

Selv om rekrutteringen til privat praksis er økende, vil det også innenfor denne gruppen bli underdekning om noen få år både pga. pensjonering av grupper født rundt 1940, lavt antall uteksaminerte tannleger og fordi ca. 60 % av nyuteksaminerte tannleger er kvinner. Erfaringsmessig vil disse ikke praktisere full tid av hensyn til familie og oppdragelse av barn. Men selv om kvinnene arbeider full tid, vil de ikke kunne erstatte alle de private tannlegene som årlig pensjonerer seg de neste 10–12 år.

I virkeligheten vil et frafall på 30 % av tannlegene over en 10-årsperiode medføre ca. 40–50 % tap av fulltids-tannleger. En slik utvikling, som allerede er i gang, vil gjøre at vi får et kjøpers marked av private tannlegepraksiser. Mangelen på privatpraktiserende tannleger vil gjøre at nyutdannede tannleger, og kanskje offentlige tilsatte tannleger, vil velge å starte fra «scratch» i stedet for å kjøpe igangværende praksiser med et allerede etablert pasientgrunnlag.

I et underbetjent marked vil det være langt lettere å bygge opp en egen pasientportefølje. Spesielt vil dette være tilfelle i distriktene og i tettsteder utenfor storbyene. Denne virkeligheten gjør at eldre tannleger som nærmer seg pensjonsalderen og som i tillegg ikke har modernisert sin praksis, vil få vanskeligheter med å få den pris de ønsker, eller i verste fall ikke får solgt sin praksis. Tannleger blir i dag undervist og utdannet fra universitetene med relativt moderne tekniske hjelpemidler.

De er ikke interessert i å praktisere på utstyr som gjør deres arbeidssituasjon mindre effektiv og servicevennlig overfor pasientene.

De neste 10–15 år vil antakelig gi den største underdekning av tannleger vi noen gang har hatt i Norge. Underdekningen vil ramme både offentlig tannpleie, privatpraktiserende tannleger og ikke minst befolkningen, som ikke vil få dekket sine primære tannlegebehov. Hvordan situasjonen skal kunne løses diskuteres i alle fagfora og løs-

ningen er legio, men det synes som om det hele tiden «avventes noe» og i mellomtiden «biter alle seg i halen» fordi alt blir ved det vante og gamle.

Dette innlegget er ikke ment som forslag til endringer, men kanskje som bakgrunnsmateriale for den fremtidige debatt. Noe annet ville bli «å banne i kjerka» av en ikke-odontolog.

*Finn Wichstrøm
Administrerende direktør
AS Norsk Dental Depot*

REGNSKAPSFØRING FOR TANNLEGER

- Regnskap / Lønn
- Selvangivelse / Årsoppgjør
- Skatterådgivning
- Vurdering av selskapsform
- Vi fører regnskap for tannleger i hele landet

*Vi har 14 års erfaring med føring av regnskap for tannleger!
Ta kontakt med Tove Berglind eller Knut Haugerud på telefon 32 17 91 70*

Hovedkontor Hønefoss
Søndre Torg 1
Postboks 29, 3502 Hønefoss
Tlf.: 32 17 91 70
Fax: 32 12 65 44

Lysaker
Strandveien 50, 1366 Lysaker
Tlf.: 67 11 45 40
Fax: 67 58 83 01

E-post: firmapost@consis-haugerud.no
Org.nr.: 967 720 968